

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Цонка Игнатова
за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
от проф. д-р Румен Янков, Великотърновски университет

Рецензията е изготвена и представена съгласно Заповед на Ректора на СУ за определяне на състава на научното жури и насрочване на публичната защита РД-38-103/11.02.2020 г., решенията от първото заседание на журито и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийски университет

Професионално направление: 4.4. Науки за Земята (География на населението и селищата)

Обучаващо звено : Катедра „Регионално развитие“, ГГФ

Заглавие на труда: „Икономогеографското състояние като фактор при формирането на стратегически цели на ниво NUTS 3 в Република България“

Име на дисертанта: Цонка Александрова Игнатова

1. Данни за докторанта и докторантурата. Цонка Игнатова е завършила бакалавърска специалност „Политология“ в УНСС през 2009 г. и магистратура „Политически мениджмънт“ в Софийски университет през 2012 г. Зачислена е на редовна докторантура в докторска програма „География на населението и селищата“ към катедра „Регионално развитие“, считано от 01.02.2017 г. до 01.02.2020 г.

Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Тони Трайков.

След решение на ФС на ГГФ от 14.01.2020 г. и със заповед на Ректора от 21.01.2020 г. докторантът е отчислен с право на защита. На основание решение на ФС на ГГФ от 04.02.2020 г. е предложен и утвърден настоящия състав на научното жури.

По процедурата, регламентирана в ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ няма нарушения. Докторантът е изпълнил задълженията си по учебния план. Дисертационният труд е представен в установения срок, завършен и във вид отговарящ на изискванията.

2. Данни за дисертацията и автореферата, и публикации по темата. Представената за рецензиране дисертация е с обем 185 стр., вкл., приложение (анкетна карта и анкетни данни, които са част от изследователския апарат) и литературна справка. Използвани са 160 заглавия научна литература, от които 63 са на английски език, и над 40 интернет-източници. Основният текст от 165 стр. е обогатен с 28 таблици и 24 фигури (диаграми и картосхеми).

Изложението е детайлно структурирано в увод, три глави и заключение. Всяка от главите завършва с кратък подраздел „Изводи“. Обособено място след трета глава имат резултатите от емпиричното проучване.

Научната проблематика е задълбочено и цялостно разработена. Избраната тема с особена актуалност, предвид задълбочаващите се регионални различия, проблемите пред регионалното развитие на страната и необходимостта от стратегическо планиране на областно ниво.

Уводът на дисертационния труд разкрива изследователските намерения на автора. Формулировката на обектът, предметът, методите, отчасти на останалите компоненти на научния апарат (задачи, изследователска хипотеза) е задоволителна, но не и тази на целта, която трябваше поне да се редактира. Реално е приложен широк набор от изследователски методи, особено исторически, някои комплексно аналитични, количествени и теренни методи.

Първата глава е посветена на възникването и развитието на административно-териториалното деление на България. Този фундамент на разработката е логически обоснован от гледна точка на историческата предиспонация и консерватизма на административно-териториалното деление. Разбира се, беше възможно главата да е с по-сбито изложение, като някои далечни исторически препратки и дълги изброявания изглеждат излишни.

Втора глава „Класификация и определяне на стратегически цели на NUTS в Република България“ е отделена за същността на статистическата класификация на териториалните единици, връзката с административно-териториалното деление, европейската регламентация и подялбата на страната. По-подробно е представено съдържанието на NUTS 2 на територията на България с ключови показатели и сравнения, особено за населението. Авторът добре познава и се позовава на плановите документи. Изложението като цяло е оригинално и подкрепено с най-нови данни.

Третата глава „Формиране на стратегически цели на ниво NUTS 3 в Република България“ е ключова в работата. Тук са развити въпросите на планирането на ниво NUTS 3, вариантите и схемите на райониране, и специално – социално-икономическите проблеми на областите. Обърнато е внимание на ролята на някои водещи промишлени предприятия за относително благоприятните осреднени икономически резултати. Темата е продължена с анализ на заетостта, реализираните проекти и добрите практики за постигане на икономически подем в областите.

Анкетното проучване като емпиричен метод заема важно място в решаването на част от изследователските задачи, в т.ч., при ранжирането на областите, оценката на усвояване на европейски средства по оперативни програми, ролята на областните центрове и др. В контекста на

икономическото и демографското развитие на регионите се търсят ориентири за отношението към административно-териториалното деление и районирането. Необходимо беше, наред с резултатите от обработката, да присъства и аргументацията на обема на проучването, състава на респондентите и т.н.

Заклучението включва най-съществените обобщения и изводи на дисертационния труд. Повечето от тях са конкретни и значими в научно-теоретичен и приложен аспект. Като основен проблем се извежда демографската криза. Проявата ѝ във всички области на страната (в различна степен) задава главните пропорции в регионалното развитие и насоките в регионалната политика на България.

Авторефератът е с обем 35 стр. В него коректно са отразени съдържанието по глави и основните изводи на дисертационния труд.

По темата на дисертацията е представена една публикация на автора в Република Сърбия през 2018 г.

Научният език в разработката е на добро ниво. Същевременно, научното изложение заслужава доста критични бележки. Те се отнасят за стилистични грешки (напр., в заглавието на раздел 2 от втората глава), терминологични недомислия (напр., в заглавието на фиг. 3), правописни грешки, технически грешки още в съдържанието (отсъства т. 2.1. от втора глава), разминавания на описанието в автореферата с фактическите данни за дисертацията (брой страници и глави), несполучливо техническо оформление на таблиците (5-та и др.) и картите, и др.

3. Научни приноси в дисертацията. Авторската справка за приносите обобщено съдържа три точки. Те могат да бъдат приети като обективни. Изследователските приноси в един дисертационен труд имат решаващо оценъчното значение и се налага да бъдат разгледани по-обстойно.

Теоретико-методологични приноси отразяват възприетия подход към проблемите на регионалното развитие на по-ниските таксономични нива. Изследването потвърждава ролята и мястото на районирането на ниво NUTS 3 при формирането на стратегическите цели свързани с икономическото развитие и европейското финансиране на областите. Те се възприемат като неотменна съставка, своеобразен резерв за осъществяване на националните интереси в контекста на общата европейска регионална политика.

Дисертацията разглежда от различен ъгъл известни факти за демографската криза – като предвидимо влияние на демографското развитие на териториалните единици върху районирането и административно-териториалното деление на страната.

Научно-емпиричен принос на представения за рецензиране дисертационен труд е критичният анализ на административно-териториалното деление на България в исторически план и интерпретацията му в светлината на регионалната динамика. Приносен характер има допълнения с най-нови данни анализ на съвременното икономогеографско състояние на районите от ниво NUTS 2 и NUTS 3 с акцент върху вътрешните дисбаланси между областните центрове и административно прилежащата територия.

Към методическите приноси отнасям апробацията на анкетни емпирични методи, количествени анализи и методи на стратегическо планиране в проблематиката на регионалното развитие.

Дисертационният труд съдържа съществени научно-приложните приноси. Доказано е въздържаното отношение към евентуална нова схема на райониране на трето ниво. Това, както посочва авторът, се дължи на редица социални и икономически фактори, които са оставили траен белег върху обществените нагласи. Подобна „отвореност“ на географската

изследователска методика към актуалните обществени настроения е силна приложна страна.

Изследователският труд дава концептуални препоръки за институционални мерки и адекватни административни процедури с цел оптимизиране на структурните звена и организацията на дейността на областната администрация за управление на дейностите, свързани с политиката за регионално развитие. Като част от тази по-обща цел е необходимо да се изгради стратегия за укрепване на административния и експертен капацитет на областно ниво за разработване и реализация на проекти по линия на фондовете на ЕС, свързани с наблюдение и оценка на регионалното развитие.

С особено важно значение е декларираната, но и потвърдената в изследването необходимост всички участници - държавни институции, НПО и представители на гражданите да си сътрудничат като заинтересовани страни в разработването на политики за икономическото развитие на ниво NUTS 3 в Република България.

Авторът прави оптимистичния, но твърде общ извод, че „Икономическата ситуация у нас дава възможност за обединяване на дейности с конкретна стратегическа значимост и секторна насоченост, които пряко допринасят за постигането на устойчиво регионално развитие.“ Конкретизация в приложен аспект се вижда в концентрирането на големи търговски центрове и изграждането на нови индустриални зони, свързани със сектори от селско стопанство, хранителна промишленост и др., като механизъм за активизиране и оптимизиране на икономическото развитие на районно и подрайонно ниво.

Изследването на Цонка Игнатова обхваща изключително важни за България проблеми на регионалното развитие. Работата е в област, която

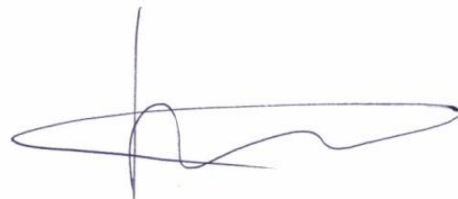
привлича вниманието на сравнително широк кръг специалисти и изисква анализ на разнородни икономически, демографски, и социални данни. Формулирането на целите пред регионалното развитие най-тясно се свързва с геодемографските процеси в страната. Дисертантът, с помощта на научния ръководител, е успял да се ориентира в сложна, многопрофилна тематика. Дисертационният труд е допълнителен географски принос в проблематиката на регионалистиката, което дава основание за общо положително заключение.

4. Заключение. Дисертационният труд на Цонка Александрова Игнатова има завършен характер на самостоятелно и компетентно изпълнено научно изследване. Смятам, че научните приноси формулирани в справката към автореферата са действителни и отговарят на постигнатото в дисертационния труд. Те са резултат от задълбочена работа по актуална, обществено значима тема. Част от изследването вече е намерило място като научна статия в чуждестранно издание. Препоръчвам на автора да продължи да допълва и да публикува в изследваната област.

Рецензираната дисертация отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника на СУ. Ще гласувам със „За“ присъждането на образователна и научна степен Доктор на Цонка Игнатова, като призовавам останалите членове на уважаемото научно жури също да гласуват положително.

26 май 2020 г.
В. Търново

Рецензент:

.....
(проф. д-р Румен Янков)